

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2018»
XIII Халықаралық ғылыми конференциясы

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

XIII Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2018»

The XIII International Scientific Conference
for Students and Young Scientists
«SCIENCE AND EDUCATION - 2018»

12th April 2018, Astana

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2018»
атты XIII Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIII Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2018»**

**PROCEEDINGS
of the XIII International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2018»**

2018 жыл 12 сәуір

Астана

УДК 378

ББК 74.58

Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2018» атты студенттер мен жас ғалымдардың XIII Халықаралық ғылыми конференциясы = XIII Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2018» = The XIII International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2018». – Астана: <http://www.enu.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2018. – 7513 стр. (қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-997-6

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 378

ББК 74.58

ISBN 978-9965-31-997-6

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2018

внедрение аналитических систем, позволяющих максимально сделать производство рентабельным. Также на основе цифровизации компании получают возможность повышения производительности труда, конкурентоспособности, снижения издержек производства.

Сегодня цифровой мир не спрашивает готов ли ты к изменениям – мир меняется глобально. Продукты цифровой экономики становятся катализаторами позитивных изменений во всех без исключения сферах. А для нашей страны они, возможно, единственный способ выйти из воронки сырьевой экономики. Поэтому компаниям необходимо внедрять технологии и следить за трендами для достижения высоких конечных финансовых результатов при наименьших затратах финансовых и иных ресурсов.

Список использованных источников:

1. Послание Президента Республики Казахстан Н. Назарбаева народу Казахстана от 10 января 2018 г. «Новые возможности развития в условиях четвертой промышленной революции»
2. Шешукова Т.Г., Колесень Е.В. Экономический потенциал предприятия: сущность, компоненты, структура // Вестн. Перм. ун-та. Сер. Экономика. – 2011. №4. С. 118-127.
3. Всемирное исследование DigitalIQ за 2017 год

ОӘЖ 336.221.4

ЕЛІМІЗДІҢ САҚТАНДЫРУ НАРЫҒЫНЫҢ ДАМУЫ МЕН БОЛАШАҒЫ

Азизхан Дана Әшімханқызы
danaazizkhan@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ студенті, Астана, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі –Ғ.Е. Керімбек

Соңғы кездері Қазақстанның саяси -экономикалық және қоғамдық өмірінде болып жатқан сан - алуан өзгерістер іскерліктің көптеген түрін тудырып, оларды жүзеге асырумен қоғамдыжанталастыруда. Шетелдіктердің тәжірибесі көрсетіп отырғандай, олардың капиталдарының нығаюының бір көрінісі - ол сақтандыру нарығының дамуы болып табылады. Сақтандыру нарығы тек жеке капиталды ғана емес елдің макроэкономикалық көрсеткіштеріне де әсерін тигізуде. Мысалға, сақтану дәрежесі оның сақтанушысының мәртебесін көрсетеді. Тіпті, қазіргі кезде шетелдегі сақтандыру түрлері көптігі соншалық, соған орай олардың тұтынушыларының көлемін де көрсетеді. Біздің елімізде сақтандыру 90 жылдары дами бастап, сол жылдары сақтандыру компаниялары ашыла бастады. Бірақ өкінішке орай сол кезде олардың дамып кетуін тежеген – заңнаманың нашар дамуы болды. Олардың заңнамасы тұрақты емес, әр жыл сайын өзгеріс енгізілуде, не үкімет тарапынан еш жағдай қарастырылмаған, тіпті сақтандыру саласының дамуын көздейтін бағдарламалар жасалынбаған. Ал қазіргі таңда шетелдік тәжірибеген сүйеніп, сақтандыру нарығын дамытудың көптеген перспективалары бар. Сақтандыру – қоғамның экономикалық қатынастарының айрықша сферасын бейнелейтін көне категорияларының бірі[1].

Сарапшы мамандардың пайымдауынша, экономикалық қатынастардың жаңа жүйесін өткеннен кейін шығынды өтеудің тиімді механизмі әрі табыс көзі ретінде сақтандыруға деген объективті қызығушылығын арттыруға тиісті болатын.

Сақтандыру мемлекеттік саласының бірқатар мәселелерін шешуге және экономикаға инвестиция салуға жәрдемдеседі. Сақтандыру компаниялары ел экономикасына нақты ішкі инвесторлар бола алады[2].

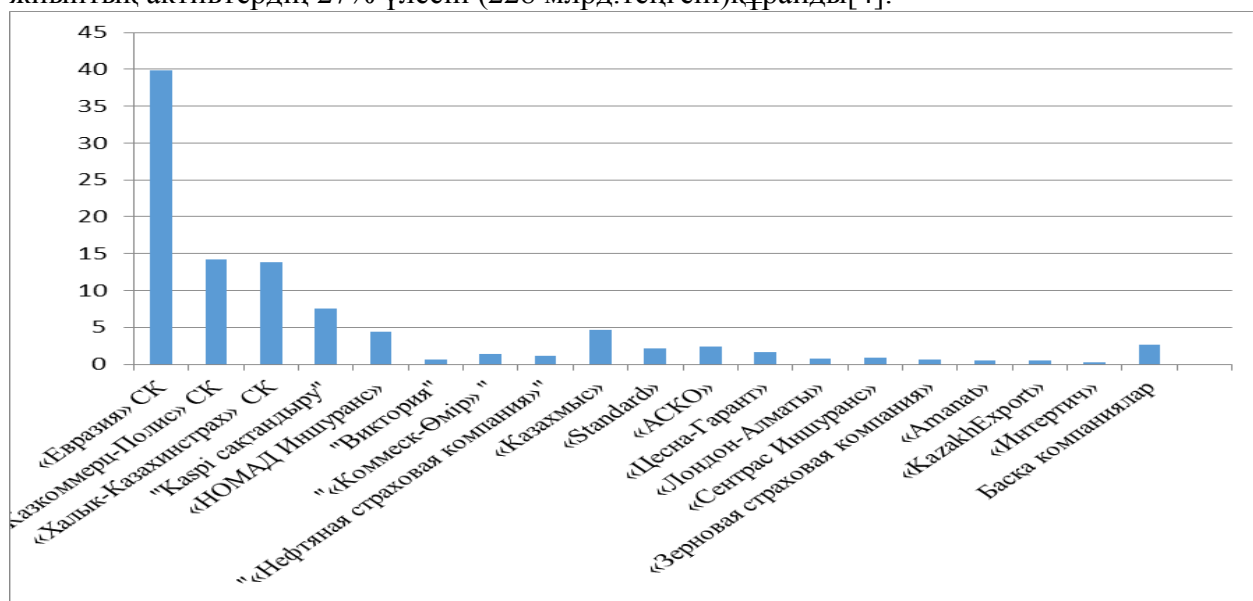
Сақтық қызметі сақтық ұйымы жүзеге асыратын кәсіпкерлік қызметтің негізгі түрі болып табылады. Бұл қызметтен басқа ол қызметтің мынадай түрлерін: уәкілетті

мемлекеттік органның нормативтік құқықтық актілерінде көзделген тіртіппен инвестициялық қызметті; сақтандыруға тиісті жинақтаушы сақтық шартында көзделген сатып алу сомасы шегінде өзінің сақтанушыларына қарыз беруді; сақтандыру ұйымдарының қызметін автоматтандыру үшін пайдаланылатын арнаулы бағдарламалық қамтамасыз етуді сатуды; ақпарат берілімдерінің кез-келген түрінде сақтандыру ісі, және сақтандыру қызметі жөнінде арнаулы әдебиет сатуды; бұрын өз мұқтаждары үшін сатып алынған немесе оның қарамағына сақтандыру шарттарын жасауға байланысты келіп түскен мүлікті сатуды немесе жалға беруді; сақтандыру қызметіне байланысты мәселелер бойынша консультациялық қызмет көрсетуді; сақтандыру саласында мамандардың біліктілігін арттыру мақсатында оқуды ұйымдастыру мен жүргізуді; сақтау агенті ретінде сақтандыру делдалы болады; консорциум немесе жай серіктестік құруға қатысуға құқылы.

Біздің елімізде де сақтандыру саласын заңмен реттеп отыратын жалпыға бірдей ҚР Азаматтық Кодексі болып табылады[3].

Нарықтық экономика шарттарында сақтандыру қаржылық тұрақтандырушы рөлін атқарады. Ол қоғамға кездейсоқ жағдайларда туындаған шығындардың барлығын өтеуге көмектеседі. Сақтандырудың басты атқаратын қызметі - халықтың қауіпсіздікке деген сұранысын қанағаттандыру болып табылады. Ең алғаш сақтандыру келісім - шарттарын Ежелгі Сирияда, Индияда, Вавилонда, Палестинада табылған.

2017 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасының сақтандыру секторында 32 сақтандыру ұйымы, 15 сақтандыру брокері және 59 актуарий бар. Жиынтық активтер мен меншікті капитал тиісінше 857 млрд. теңгені және 402 млрд. теңгені құрады. «Активтер құрылымында сомасы 373 млрд. теңге болатын бағалы қағаздар құрайды. Бұл жалпы көрсеткіштің 43%-ы. Екінші деңгейдегі банктерде орналастырылған салымдар жиынтық активтердің 27% үлесін (228 млрд.теңгені) құрайды[4].

Сурет 1– Сақтандыру компаниялардың нарықтағы үлесі, %

Тұтастай алғанда, ҚРҰБ өкілінің айтуынша, Қазақстанның сақтандыру нарығы 2016 жылы негізгі көрсеткіштердің оң серпінін жалғасады және сақтандыру сыйақылары соңғы 5 жылдағы максимумға көтерілді. Сақтандыру сыйақысының көлемі 2016 жылмен салыстырғанда 24%-ға ұлғайып, 357 млрд. теңге болды[5].

Қазіргі кезге дейін көбіне мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақы алуға бағдарланған сақтандырудағы халық белсенділігінің төмен болу проблемасы бар және сақтандыруға тиісті қызығушылық тудырмай отыр. Осы мәселеге орай елімізге 2017 жылдың 1 қаңтарынан бастап міндетті медициналық сақтандыру қоры құрылды. Бұл қор 2017

жылдың 1 маусымынан бастап қазақстандықтардың медициналық қызметін төлейтін болады.

Әлеуметтік медициналық сақтандыру қорының жарналарынан 15 санаттар босатылады: балалар, көп балалы аналар, ҰОС қатысқандар мен мүгедектер, мүгедектер, жұмыссыз отырғандар және т.б.

Естеріңізге салар болсақ, ерекше санаттағы азаматтар (халықтың әлеуметтік тұрғыдан осал тобы) үшін мемлекет төлейтін жарнаның мөлшерлемесі орташа айлық еңбекақының 7% құрайды. Сонымен қатар мөлшерлеменің көлемі 2017 жылы 4%, 2018 жылдан бастап 5%-ға, 2023 жылдан 6%-ға, 2024 жылдан 7%-ға сатылай өсетін болады.

Жұмыс берушілер жарнасы мөлшерлемесінің жалпы көлемі кірістің 5%-ын құрайтын болады. Аударым 2017 жылы 2%-ды, 2018 жылы 3%-ды, 2019 жылы 4%-ды, 2020 жылы 5%-ды құрайтын болады.

Қызметкерлер жарнасының мөлшерлемесі кірістің 2%-ын құрайтын болады, аударым 2019 жылы 1%, 2020 жылдан бастап 2% болады.

Өзін-өзі жұмыспен қамтыған азаматтар жарнасының мөлшерлемесі (жеке кәсіпкерлер, жеке нотариустар, жеке сот орындаушылары, адвокаттар, кәсіби медиаторлар, азаматтық-құқықтық негіздегі келісім бойынша кіріс табатын жеке тұлғалар) олардың кірісінің 7% құрайтын болады. Ол 2017 жылы 2%, 2018 жылы 3%, 2019 жылы 5%, 2020 жылдан бастап 7% болады.

Мемлекеттік бюджет есебін және сақтандыру арқылы халықты әлеуметтік қорғау түрлерінің қолдану аясын шектеу осы проблеманы шешуге ықшам етуі тиіс. Халықты мемлекеттік емес әлеуметтік қорғауды қамтамасыз ету саласындағы ең маңызды әлеуметтік құрал бола отырып, азаматтардың өмірі мен еңбек қабілеттілігін сақтау жөніндегі индустрия әлі күнге дейін тиісті түрде дамымай келеді. Өмірді сақтандыру бойынша дамыған индустрия болмай, республикада жүзеге асырылып жатқан зейнетақымен қамтамасыз ету реформасынан толық пайда келуі мүмкін емес.

Сақтандыру жөніндегі мәселелердің елеулі бөлігі сақтандыру және қайта сақтандыру қызметі туралы заң актілерінің жетілдірілілуінен туындайды. Атап айтқанда, азаматтық заңдардың жекелеген ережелері өмірді сақтандыру, жинақтаушы түрлері мен аннуитенттер жүйесін дамытуды ескере отырып, өзгерістер мен толықтырулар енгізуді талап етеді[5].

Сақтандыру компанияларының қаржы тұрақтылығы транс қайта сақтандырусыз бола алмайды. Бірақта ұлттық сақтандыру компаниялары тәуекелдердің елеулі бөлігін өз басқаруында қолдануы тиіс. Транс сақтандырудың көлемінің төмендеу тенденциясы қалыптасып келеді. Мемлекет жасаған жағдайлар, сақтандырушыларға өз активтерін өсіруіне жағдай жасайды, бірақ олар сақтандырушылармен қолданылмайды. Осы тенденцияны өзгерту үшін, сақтандыру компанияларына нарықтық әдістермен әсер еткен жоқ. 18-бап 5-пункт «Сақтандыру ісі туралы» заңына сәйкес: Қазақстан Республикасының резидент емес қайта сақтандыру компанияларына берілетін, сыйақыларының максималды лимитін 80 пайызға төмендету.

Әрбір сақтандыру компанияларының криттерийлері ретінде шығыстардың деңгейі, табыстардың және инвестициялар бойынша түсім коэффициенттері, дебиторлық қарыз деңгейі саналады.

Жоғарыда айтылған сындарды түзеу арқылы ғана сақтандыру нарығы дамиды деп айтуға болады. Сақтандыру нарығы экономиканы тұрақтандырушы рөлін атқара отырып, қарапайым халыққа да жағымды әсерін тигізеді. Сондықтан да нарықтың бұл түрін дамыту өте қажет.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. «Сақтандыру негіздері» Оқулық. Алматы. Эверо. 2014.
2. «Аль – Парри» Сақтандырудың еліміздің нарық жағдайында.
3. К. Жуйриков, И. Назарчук, Р. Жуйриков «Страхование: теория, практика, зарубежный опыт» Алматы.

4. «Страховая деятельность нормативные правовые акты» РК. том 3. Алматы 2004.
5. «Сақтандыру ісі» дәрістер жинағы. 2015.

УДК: 330.3

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ БЮДЖЕТ И ПУТИ ЕГО СБАЛАНСИРОВАННОСТИ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ КАЗАХСТАНА

Аймашев Алишер Маратович

aymashev94@mail.ru

Студент 4 курса специальности «Финансы»,
Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева,
Научный руководитель: Есымханова Зейнегуль Клышбековна,

В рамках новой системы особое внимание должно уделяться качеству подготовки проектов бюджета и ответственности государственных органов администраторов бюджетных программ - разработчиков экономических обоснований. Принципиально новыми и приоритетными для Республики Казахстан являются реформирование бюджетного процесса, реструктуризация бюджетного сектора и отработка механизмов повышения качества управления государственными муниципальными финансами в рамках реализации принципов «лучших практик» и «бюджетирования, ориентированного на результат» (БОР). Вместе с тем бюджетная реформа находится лишь на начальной стадии и требует доведения ее до логического завершения.

Государственный бюджет как экономическое явление присущ различным общественно-экономическим формациям, имеющим товарный способ производства. Его возникновение и развитие органически связано с потребностями государства в определенных объемах финансовых ресурсов. Бюджет используется в качестве важнейшего распределительного инструмента, посредством которого государство аккумулирует определенную долю национального дохода и направляет ее на развитие экономики, науки, социальной сферы и другие цели.

По мнению казахстанского экономиста Омирбаева С.М. термин «бюджет», понимаемый в буквальном смысле слова как «денежная сумка», кошелек для помещения, хранения, извлечения денег, имеет двойное толкование. Иначе говоря, бюджет определяет и содержимое сумки, наличие в ней денежных средств или их дефицит, и динамику ее наполнения и опустошения, каналы прихода и расхода денег, соотношение между доходами и расходами. [1, с.6]

Государственный бюджет, являясь основным финансовым планом государства, дает органам власти реальную экономическую возможность осуществления властных полномочий. Бюджет отражает размеры необходимых государству финансовых ресурсов и определяет тем самым налоговую политику в стране. Бюджет фиксирует конкретные направления расходования средств, перераспределение национального дохода и внутреннего валового продукта, что позволяет ему выступать в качестве эффективного регулятора экономики. [2, с.256]

В статье 4 Бюджетного кодекса Республики Казахстан от 24 апреля 2004 года, введенного в действие с 1 января 2005 года, приводится следующее понятие бюджета: «Бюджет - централизованный денежный фонд государства, предназначенный для финансового обеспечения реализации его задач и функций». Бюджет представляет собой по форме - финансовый план, по материальной сущности - централизованный фонд, по экономической сущности - совокупность экономических отношений, по юридическому оформлению - закон. [3, с.3]

По словам российского ученого - профессора Ковалева В.В., бюджет - сложная экономическая категория. Как экономическая категория, государственный бюджет